ຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນ

ປູກໝາກມີ້

(ສະບັບທົດລອງ)

ຂຽນໂດຍ: ອ.ຈ ຄໍາມ່ວນ ໄຊຍະແສງ

ຂໍ້ມູນຈາກ: ບ້ານພູເມືອງ ເມືອງຄໍາ ແຂວງ ຊຽງຂວາງ

ປີ 2007

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນ

ປູກໝາກມີ້

ຮີບໂຮມ ແລະຈັດໜ້າໂດຍ: ນາງ ນ່າ ຄຳເຮືອງ
ຮຽບຮຽງໂດຍ:
ແຕ້ມໂດຍ: ທ້າວ ຄຳຫຼ້າ ພອນມະນີວົງ
ເຈົ້າຂອງ: ສຶກສາເມືອງ ຄຳ ແຂວງ ຊຽງຂວາງ

Pestalozzi Children's Foundation
A world for Children

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ຄຳນຳ

ປື້ມຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອ້ງຖິ່ນເຫຼັ້ມນີ້ໄດ້ບັນຈຸເອົາເນື້ອໃນ,ຂັ້ນຕອນການປະຕິບັດຕ່າງໆລວມທັງຄຸນປະໂຫຍດຂອງການປູກໝາກໝີ້ທ້ອງຖິ່ນບ້ານພູເມືອງ ເມືອງຄຳ ແຂວງຊຽງຂວາງ ໂດຍແມ່ນຄູເຝິກຊຸມຊົນເປັນຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ ແລະຂຽນດ້ວຍຕົນເອງໂດຍຜ່ານການຮັບຮອງ ແລະຮຽບຮຽງຈາກຫ້ອງການສຶກສາປະຈຳເມືອງ, ພະແນກສຶກສາປະຈຳແຂວງ, ສູນອົບຮົມຮ່ວມພັດທະນາ, ກົມພາລະ ແລະສິລະປະສຶກສາ (ກະຊວງສຶກສາທິການ).

ປື້ມເຫຼັ້ມນີ້ຄະນະຈັດທຳມີຈຸດປະສົງແນະນຳ ແລະຈັດທຳຂຶ້ນເພື່ອເປັນຄູ່ມື ແລະເປັນບ່ອນອີງໃຫ້ແກ່ຄູອາຈານໃນການສິດສອນວິຊາພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນ, ດັ່ງນັ້ນຄູຕ້ອງເລືອກຫົວຂໍ້ທີ່ເໝາະສົມກັບໄວອາຍຸຂອງເດັກໃນແຕ່ລະຂັ້ນຮຽນໂດຍອີງຕາມສະມັດຕະພາບຂອງບົດສອນເຊິ່ງໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນແຜນການສອນປະຈຳປີ, ປະຈຳເດືອນ ແລະປະຈຳອາທິດ, ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມຄູຕ້ອງໄດ້ເອົາໃສ່ຕື່ມໃນການເອົາຄວາມຮູ້ທ້ອງຖິ່ນເຂົ້າມາສິດສອນເພື່ອເຮັດໃຫ້ເນື້ອໃນຂອງຂະບວນການຮຽນຮູ້ຂອງເດັກນ້ອຍມີຄວາມສົມບູນ ແລະມີຄວາມສອດຄ່ອງກັບຄວາມເປັນຈິງຫຼາຍຂຶ້ນ.

ຄະນະຈັດທຳປື້ມຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນເຫຼັ້ມນີ້ຄິດວ່າເນື້ອໃນຍັງມີຫຼາຍອັນທີ່ຍັງບໍ່ທັນສົມບູນ, ຄົບຖ້ວນ ແລະຂາດຫາຍໄປພວກເຮົາຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າຄົງຈະໄດ້ຮັບຄຳຕຳນິຕິຊົມຈາກຄູ - ອາຈານຜູ້ທີ່ຊົມໃຊ້ທຸກທ່ານພວກເຮົາພ້ອມແລ້ວທີ່ຈະປັບປຸງປື້ມຄວາມຮູ້ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນເຫຼັ້ມນີ້ໃຫ້ສົມບູນຂຶ້ນ ;ແລະຂໍຂອບໃຈລ່ວງໜ້າກ່ຽວກັບຄຳຕຳນິຕິຊົມຂອງທ່ານທີ່ມີຕໍ່ພວກເຮົາ.

ຄະນະຈັດທຳ

ຮູບ ແລະປະຫວັດຂອງຜູ້ຂຽນ

ຊື່.ອ.ຈ ຄຳມ່ວນ ນາມສະກຸນ. ໄຊຍະແສງ

ອາຍຸ. 57 ປີ . ອາຊີບ. ເຮັດນາ

ເຫດຜົນຂອງການຂຽນບົດນີ້:

ຈຸດປະສົງເພື່ອເລັ່ງໃສ່ເຮັດໃຫ້ແນວຄິດຈິດໃຈຂອງຄົນຮຸ່ນຫຼັງໃຫ້ມີແນວຄິດຕໍ່ການປູກຝັງເພື່ອກຸ້ມຕົນເອງ ແລະຄອບຄົວຖ້າຫາກເຮັດໄດ້ຫຼາຍກໍຂາຍເປັນສິນຄ້າຂອງຄອບຄົວໄດ້ອີກດ້ານໜຶ່ງເຮັດໃຫ້ຄົນຮຸ່ນນ້ອຍມີແນວຄິດຮູ້ຮັກການອອກແຮງງານ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ບົດເລກ

ທ້າວເຕ່ງຂຸດຂຸມປູກໝາກມີ້ຢູ່ທີ່ສວນຂອງລາວ ມື້ທີໜຶ່ງລາວຂຸດໄດ້ 18 ຂຸມ, ມື້ທີສອງຂຸດໄດ້ 15 ຂຸມ ແລະມື້ທີສາມຂຸດໄດ້ 10 ຂຸມ ຖາມວ່າທັງສາມມື້ທ້າວ ເຕ່ງຂຸດຂຸມປູກໝາກມີ້ໄດ້ທັງໝົດຈັກຂຸມ ?

ຕອບ: - ມື້ທີໜຶ່ງຂຸດໄດ້ 18 ຂຸມ
- ມື້ທີສອງຂຸດໄດ້ 15 ຂຸມ
- ມື້ທີສາມຂຸດໄດ້ 10 ຂຸມ

18 ຂຸມ + 15 ຂຸມ + 10 ຂຸມ = 43 ຂຸມ

ຄວາມເປັນມາຂອງການປູກໝາກມີ້

ໝາກມີ້ເປັນຕົ້ນໄມ້ກິນໝາກຍາວນານຊະນິດໜຶ່ງທີ່ຄົນເຮົາມັກນິຍົມກັນກິນ ແລະສູ່ຕ້ອນກັນເປັນຂອງຝາກຕາມທ້ອງຖິ່ນ. ດັ່ງນັ້ນທຸກຄອບຄົວຈຶ່ງໄດ້ປູກເອົາໄວ້ຢູ່ແຄມບ້ານ ແລະຕາມສວນ.

ຮູບຮ່າງລັກສະນະຂອງຕົ້ນໝາກມີ້

ຕົ້ນໝາກມີ້ເປັນຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່ ແລະສູງພໍສົມຄວນ ສູງສຸດປະມານ 10 ແມັດ, ເປັນຕົ້ນໄມ້ທີ່ມີຢາງໜຽວ, ສີຂອງລຳຕົ້ນເປັນສີເທົາ, ໃບເປັນສີຂຽວ ແລະບໍ່ໃຫຍ່ຫຼາຍ, ໝາກຂອງມັນອອກຕາມຫງ່າ ແລະລຳຕົ້ນ.

ຮູບຮ່າງລັກສະນະຂອງໜ່ວຍໝາກມີ້

ໜ່ວຍໝາກມີ້ມີລັກສະນະໜ່ວຍໃຫຍ່ ແລະກົມ, ເປັນໝາກໄມ້ທີ່ມີຢາງໜຽວ, ເປືອກຂອງມັນຫຸ້ມຫໍ່ດ້ວຍໜາມນ້ອຍໆ, ທາງໃນມີບົວສີເຫຼືອງ ແລະມີໃຍນ້ອຍໆສະຫຼັບຫວ່າງຂອງແຕ່ລະບົວ, ເປັນໝາກໄມ້ທີ່ລົດຊາດຫວານ ແລະມີກິ່ນຫອມ.

ບ່ອນປູກໝາກມີ້

ໝາກມີ້ເປັນຕົ້ນໄມ້ທີ່ໃຫຍ່ ແລະສູງ, ເຮົາສາມາດປູກລຽບຕາມແຄມຮົ້ວ ຫຼື ເດີ່ນບ້ານທີ່ມີເນື້ອທີ່ກ້ວາງ ຫຼື ອາດຈະປູກເປັນສວນກໍໄດ້.

ການເລືອກເບ້ຍໄປປູກ

ການເລືອກເບ້ຍໄປປູກຕ້ອງເລືອກເອົາເບ້ຍທີ່ງາມ ແລະ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ແຂງແຮງດີ, ເບ້ຍທີ່ເຮົາຈະເອົາໄປປູກຕ້ອງມີອາຍຸປະມານ 25 – 30 ວັນຈິ່ງສາມາເອົາໄປປູກໄດ້.

<u>ອຸປະກອນ</u>

ແນວພັນ

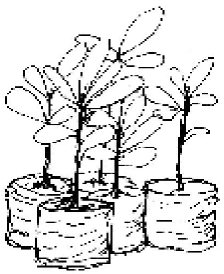

ສະຖານທີ່

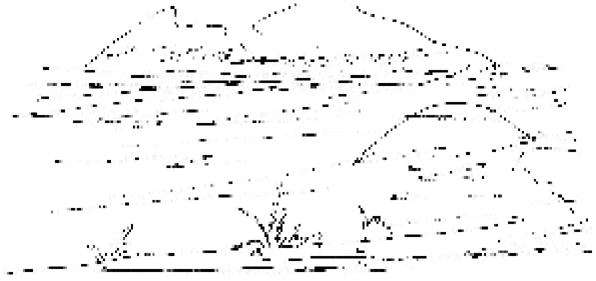

ຊວ້ານ

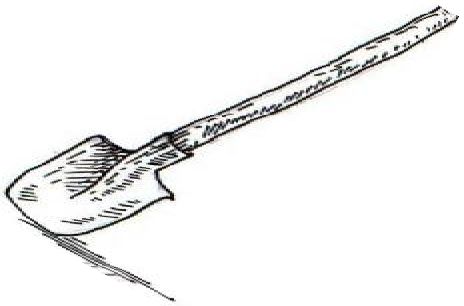

ຈົກ

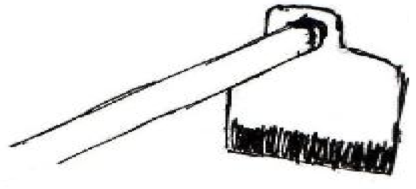

ຂັບໄທດຳ: ການປູກໝາກມີ້

- ຮ່າໂອຍ…ເຮົາຈິ່ຈາຄວາມເສືອງ ຕໍ່ຊຸມຫຼານຈູ່ກິນກ່ອນ ເນີ……

ມີ້ແຕ່ກີ້ກ່ອນເຈົ້າ ເມືອງລາວເປັນເສິກ

ເສືອຊຸ່ນມົວຍ່າວຫຍຸ້ງແຕ້ດໍ້

ເຮົາຍັງໄດ້ແຕະພຸ້ງ ໄປຢູ່ກົ້ນເຟືອງຊຸມເຮີຍ…

- ຮ່າໂອຍ…ບາດເຈີມາໄຕນີ້ ເມືອງລາວເຮົາຢູ່ອຽນ

ຮ່ຳຮຽນເມືອໜ້າ

ຍັງມາເຈື່ອກັນເຍື້ອນ ສືບສ້າງຕໍ່ໄປແຕ້ເນີ…

- ເຮົາມາປ່າກັນສ້າງ ເອັດໄຮ່ນາສວນ

ໃຫ້ມັນເປັນຂະບວນ ເອັດສວນໝາກມີ້ແຕ້ເນີ…

- ໃຫ້ມັນມີຫຼາງລົ້ນ ເປັນຕົ້ນກ່າງກັນ

ປຸຝາງກັນເປັນຖັນແຖວ ເອັດມູນເມື່ອໜ້າຊູມ ເອີ້ຍ……

ແປສັບ: ຫຼາງ ແປວ່າ ຫຼາຍ

ປຸຝາງ ແປວ່າ ປູກຝັງ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ເຊີ້ງ: ມາປູກໝາກມີ້

ໂຮ.......................ຮິວ

ມາພວກເຮົາມາ	ທຸກຄົນພໍ່ແມ່
ພ້ອມທັງເຖົ້າແກ່	ລູກຫຼານທັງຫຼາຍ
ມີຈຸດມຸ່ງໝາຍ	ເບິ່ງຕົ້ນໝາກມີ້
ມັນເປັນຈັ່ງຊີ້	ຍ້ອນເຮົາດຸໝັ່ນ
ຖ້າເຮົາຂະຫຍັນ	ໝັ່ນພຽນກວ່ານີ້
ຖ້າຂາຍໝາກມີ້	ແຮ່ງໄດ້ເງິນຫຼາຍ
ການໃຊ້ການຈ່າຍ	ບໍ່ອຶດບໍ່ຢາກ
ເຮົາບໍ່ທຸກຍາກ	ຍ້ອນຂາຍໝາກມີ້

ເພງ: ພູເມືອງແຫ່ງນີ້

ພູເມືອງແຫ່ງນີ້	ເບິ່ງແລ້ວຈັບໃຈ
ຊ່າງງາມວິໄລ	ແນມໄປເຫັນສວນໝາກມີ້
ຊ່າງງາມເຫຼືອ	ໝາກມີ້ເປັນຕົ້ນສຳຄັນ (*2)
ເຮົາມາພາກັນ	ເຮັດສວນໝາກມີ້

ຄຸ

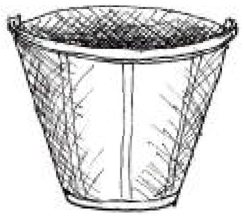

ບວຍຕັກນ້ຳ

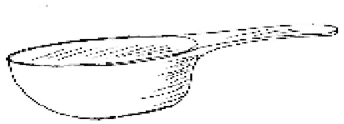

ຝຸ່ນ

ການກຽມໝານກ້າ

ເຮົາກຽມດິນໃຫ້ເປັນໝານລັກສະນະຄືໝານຜັກ.ໃສ່ຝຸ່ນ ຈຶ່ງເອົາແນວໝາກມີ້ລົງກ້າໃສ່ດິນ. ກ້າເປັນແຖວໄລຍະຫ່າງກັນ 15-20 ຊັງຕີແມັດ ແລ້ວໝັ່ນຫົດນ້ຳ.ໄດ້ປະມານ 10-15 ວັນ ແກ່ນໝາກມີ້ກໍຈະແຕກຈາວອອກປະມານ 2 - 3 ຊັງຕີແມັດ.

ຫຼັງຈາກເຮົາກ້າໄດ້ 25 - 30 ວັນກໍຈະຍ້າຍເອົາເບ້ຍໝາກມີ້ທີ່ເຮົາກ້າໄວ້ນັ້ນໄປປູກໄດ້.

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com

ການກຽມດິນປູກໝາກມີ້

ດິນຕ້ອງເປັນລັກສະນະດິນດຳນໍ້າຊຸ່ມ ແລະຮາບພຽງພໍສົມຄວນ ບໍ່ຕ້ອງເອົາດິນພູເຮັດສວນໝາກມີ້.

ວິທີ ແລະຂັ້ນຕອນການປູກ

- ກ່ອນອື່ນໝົດເຮົາເອົາຊວ້ານ ຫຼືສຽມຂຸດຂຸມບ່ອນທີ່ຈະປູກນັ້ນລົງປະມານ 20 ຊັງຕີແມັດ, ກວ້າງ 20 ຊັງຕີແມັດ
- ຕັກຝຸ່ນລົງປະມານເຄິ່ງກິໂລ (500 ກຼາມ) ແລ້ວຫົດນໍ້າລົງ ແລະເອົາມີຄົນຝຸ່ນໃສ່ນໍ້າໃຫ້ປຽກພໍສົມຄວນ
- ເມື່ອເບ້ຍມັນສູງປະມານ 20 - 30 ຊັງຕີແມັດແລ້ວເອົາເບ້ຍໝາກມີ້ລົງປູກ ແລ້ວເອົາດິນຖົມລົງໃຫ້ພຽງ ແລະເອົາໄມ້ຕຳໃຫ້ແໜ້ນດີ. ໄລຍະປູກຫ່າງກັນ 4 – 5 ແມັດ ຕໍ່ໆໄປ (ຂຸມໜຶ່ງກວ້າງ 30 ຊັງຕີແມັດ, ເລິກ 30 ຊັງຕີແມັດ)

ການບົວລະບັດຮັກສາ

- ພາຍຫຼັງເຮົາປູກແລ້ວໃນ 1 ອາທິດຕ້ອງຫົດນໍ້າມື້ລະ 1 ຄັ້ງຈົນກວ່າເບ້ຍໄມ້ນັ້ນຄືນ ຫຼື ຕິດດີ.
- ເສຍຫຍ້າ, ຄຸນດິນ, ໃສ່ຝຸ່ນເປັນປົກກະຕິຈົນກວ່າຕົ້ນມີ້ໃຫຍ່
- ເມື່ອຕົ້ນມີ້ໃຫຍ່ຕ້ອງຖາງປ່າເສຍຫຍ້າເພື່ອບໍ່ໃຫ້ມັນຮົກ

ຄຸນປະໂຫຍດການປູກໝາກມີ້:

- ການປູກໝາກມີ້ມີຄຸນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ຮ່າງກາຍຂອງຄົນເຮົາຫຼາຍ, ຍ້ອນເຮົາມີໝາກມີ້ກິນຕະຫຼອດຫຼາຍຊົ່ວຄົນຮອດຊົ່ວລູກຊົ່ວຫຼານ ຫຼືຖ້າເຮົາປູກຫຼາຍກໍນຳໄປຂາຍເພື່ອສ້າງລາຍຮັບໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວເຮົາອີກດ້ວຍ.

ການກິນໝາກມີ້ຢ່າງຖືກວິທີ

ການກິນໝາກມີ້ທຸກຄັ້ງຕ້ອງເອົາຢາງຂອງມັນອອກໃຫ້ໝົດກ່ອນເພາະຈະເຮັດໃຫ້ມັນຕິດມື ແລະຕິດເຄື່ອງນຸ່ງເຮົາ ແລະສິ່ງສຳຄັນຕ້ອງອານາໄມອຸປະກອນການໃຊ້ປາດໝາກມີ້ທຸກຄັ້ງ.

ກາບ: ໝາກມີ້ບ້ານເຮົາ

ສວນໝາກມີ້	ບ້ານເຮົາງາມຫຼາຍ
ປູກຢັ່ງຢາຍ	ເບິ່ງສຸດສາຍຕາ
ພໍແລ້ວນາ	ເຮົາພາກັນປູກ
ສອນພວກລູກ	ໃຫ້ຮຽນຮູ້ໄວ້
ເພື່ອຈະໄດ້	ນຳໄປສືບຕໍ່
ຢ່າໄດ້ທໍ້	ນຳການເຮັດສວນ
ເປັນຂະບວນ	ນ້ອຍໜຸ່ມຍິງຊາຍ
ປູກໃຫ້ຫຼາຍ	ກາຍເປັນສິນຄ້າ

PDF created with pdfFactory Pro trial version www.pdffactory.com